

SỞ GD&ĐT HẢI DƯƠNG
TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI

ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN I

NĂM HỌC 2021 - 2022

Môn: Ngữ văn, lớp 10

Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)

(Đề thi có 01 trang)

Ngày thi: 11/10/2021

Câu 1(8.0 điểm)

Bàn về nhân vật dì ghẻ trong truyện cổ tích “*Tám Cám*” có quan điểm cho rằng: “*Dì ghẻ là một kẻ độc ác nhưng bà ta cũng là một người mẹ rất mực yêu con. Chỉ có điều bà yêu con không đúng cách nên đã tiếp tay cho cái ác và cuối cùng phải trả giá*”.

Từ quan điểm trên, anh/chị hãy trình bày suy nghĩ của mình về “*Tình yêu con đúng cách*”.

Câu 2 (12.0 điểm)

Trong trường ca **Mặt đường khát vọng**, nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm có viết:

" Ta lớn lên bằng niềm tin rất thật

Biết bao nhiêu hạnh phúc có trên đời

Dẫu phải khi cay đắng dập vùi

Rằng cô Tám cũng về làm hoàng hậu..."

(Trích trường ca " **Mặt đường khát vọng** ")

Từ những hiểu biết về truyện Cổ tích, anh/chị hãy làm sáng tỏ ý thơ trên.

-----**HẾT**-----

Họ và tên thí sinh:Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị 2.....

ĐÁP ÁN - THANG ĐIỂM THI NĂNG KHIẾU LẦN I - LỚP 10 VĂN

Năm học 2021 – 2022

Ngày thi: 11/10/2021

Môn: Ngữ văn.

(Đáp án - thang điểm: gồm 06 trang)

A/ YÊU CẦU CHUNG

- Cần nắm vững và đáp ứng yêu cầu của bài NLVH & NLXH
- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.
- Cần vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức độ điểm một cách hợp lí, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.
- Điểm bài thi cho lẻ đến 0,25 điểm và không làm tròn.

B/ YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu	Đáp án	Điểm
I	<p>Bàn về nhân vật dì ghẻ trong truyện cổ tích “<i>Tấm Cám</i>” có quan điểm cho rằng: “<i>Dì ghẻ là một kẻ độc ác. Song bà ta cũng là một người mẹ rất mực yêu con. Chỉ có điều yêu con không đúng cách nên bà ta đã tiếp tay cho cái ác và cuối cùng phải trả giá</i>”.</p> <p>Từ quan điểm trên, anh (chị) hãy trình bày suy nghĩ của mình về “<i>Tình yêu con đúng cách</i>”.</p>	(8.0 điểm)
	<p>a. Yêu cầu kỹ năng:</p> <ul style="list-style-type: none">- Biết cách làm bài nghị luận xã hội.- Kết cấu chặt chẽ, diễn đạt tương đối mạch lạc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ và ngữ pháp. <p>b. Yêu cầu kiến thức:</p> <p>* Giới thiệu được vấn đề cần nghị luận.</p> <ul style="list-style-type: none">- Giới thiệu khái quát quan điểm nêu ở đề bài.	0.5đ

<p>- Nêu được vấn đề mà đề bài yêu cầu.</p>	
<p>* <u>Giải thích:</u></p> <p>- “<i>Tình yêu con</i>”: Là tình cảm ruột thịt, thiêng liêng của cha mẹ dành cho con không gì có thể so sánh được.</p> <p>- “<i>Tình yêu con không đúng cách</i>”: Là yêu con, quan tâm con bằng cách dung túng và tiếp tay cho con làm điều xấu, điều ác.</p> <p>- “<i>Tình yêu con đúng cách</i>”: Là yêu con, quan tâm con, dạy con những lẽ phải ở đời, giúp con phục thiện và hướng thiện.</p> <p>=> vấn đề được bàn đến là: “<i>Tình yêu con đúng cách</i>” có vai trò và ý nghĩa trong việc hình thành nhân cách con người trong cuộc sống.</p>	<p>2.0đ</p>
<p>* <u>Cắt nghĩa, lý giải</u></p> <p>- <u>Khái quát về “<i>Tình yêu con không đúng cách</i>” của nhân vật dì ghẻ trong truyện cổ tích “<i>Tám Cám</i>”.</u></p> <p>+ Dì ghẻ rất mực nuông chiều con đẻ, trong khi lại vô cùng cay nghiệt và ngược đãi con chồng.</p> <p>+ Vì con, yêu con mà dì ghẻ đã bày mưu, tính kế cho con làm điều ác (4 lần hãm hại con chồng)</p> <p>=> Từ “<i>Tình yêu con không đúng cách</i>” của nhân vật dì ghẻ, Cám trở thành một kẻ ích kỉ, tham lam và độc ác. Cuối cùng cả hai mẹ con dì ghẻ đã phải trả giá => đó là kiêu yêu con đáng phê phán và lên án.</p> <p>- <u>Biểu hiện của “<i>Tình yêu con đúng cách</i>”.</u></p> <p>+ Yêu con không có nghĩa là nuông chiều con mù quáng. Phải dạy con biết yêu thương, chia sẻ với người khác, biết tự làm ra thành quả cho chính mình...(dẫn chứng trong văn học và cuộc sống).</p> <p>+ Yêu con không đồng nghĩa với sự dung túng, tiếp tay cho con làm điều xấu. Yêu còn là phải biết dạy con những lẽ phải, cái thiện ở đời (dẫn chứng trong văn học và cuộc sống).</p>	<p>3.0 đ</p>
<p>* <u>Bình luận.</u></p> <p>- “<i>Tình yêu con đúng cách</i>” của cha mẹ là một vấn đề quan trọng góp phần hình thành nên nhân cách con trẻ, đặc biệt trong xã hội</p>	<p>2.0 đ</p>

<p>hiện nay thì vấn đề “<i>Tình yêu con đúng cách</i>” càng cần được đề cao.</p> <p>- Bậc cha mẹ nào cũng yêu con, vì con, song nếu yêu con, vì con như nhân vật dì ghê trong truyện cổ tích “<i>Tám Cám</i>” thì đáng bị phê phán, lên án.</p>	
<p><u>* Mở rộng và rút ra bài học cho bản thân.</u></p> <p>- Quan điểm trên là một lời nhắc nhở với các bậc sinh thành:</p> <p>+ Có nhiều cách yêu con, vì con nhưng sự dung túng, tiếp tay cho con làm điều ác... là “<i>Tình yêu con không đúng cách</i>”</p> <p>+ Bản thân người sinh thành phải là một tấm gương sáng cho con noi theo.</p> <p>+ Đức kết của cha ông luôn đúng “<i>Thương cho roi cho vọt. Ghét cho ngọt cho bùi</i>” hay “<i>Hiếu thuận sinh ra con hiếu thuận/ Ngỗ nghịch nào con có khác chi/ Xem thử trước thêm mưa xối nước/ Giọt sau, giọt trước chẳng sai gì</i>”.</p> <p>- Quan điểm trên là một lời nhắc nhở với thế hệ trẻ.</p> <p>+ Cần phân biệt được thế nào là “<i>Tình yêu con đúng cách</i>” và “<i>Tình yêu con không đúng cách</i>” của cha mẹ.</p> <p>+ Hiểu được sự khắt khe, nghiêm khắc của cha mẹ không phải vì cha mẹ không yêu con.</p> <p>+ Biết trân trọng tình cảm cha mẹ dành cho mình.</p>	<p>0,5đ</p> <p>(0.25)</p> <p>(0.25)</p>
<p>II Trong trường ca Mặt đường khát vọng, nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm có viết:</p> <p style="text-align: center;">" Ta lớn lên bằng niềm tin rất thật Biết bao nhiêu hạnh phúc có trên đời Dẫu phải khi cay đắng đập vùi Rằng cô Tám cũng về làm hoàng hậu..."</p> <p style="text-align: center;">(Trích trường ca " Mặt đường khát vọng ")</p> <p>Từ những hiểu biết về truyện Cổ tích, anh/ chị hãy</p>	<p>12.0 điểm</p>

<p>làm sáng tỏ ý thơ trên.</p> <p>I. Yêu cầu chung:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biết cách làm bài văn nghị luận văn học: Bố cục, hệ thống luận điểm mạch lạc; lập luận chặt chẽ. Biết vận dụng kết hợp nhiều thao tác nghị luận. - Diễn đạt trong sáng; không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu. - Dẫn chứng chọn lọc và giàu sức thuyết phục. 	
<p>II. Yêu cầu cụ thể:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hiểu được nội dung đoạn thơ của Nguyễn Khoa Điềm - Vận dụng những hiểu biết về truyện Cổ tích để làm sáng tỏ ý thơ 	
<p><i>a. Xác định đúng vấn đề nghị luận: Đặc trưng của thể loại Cổ tích</i></p>	0.5
<p><i>b. Đảm bảo cấu trúc của bài văn nghị luận: 3 phần, ĐVĐ nêu được vấn đề, GQVĐ triển khai được vấn đề, KTVĐ kết thúc vấn đề.</i></p>	0.5
<p><i>c. Triển khai vấn đề: Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách song cần đảm bảo những nội dung cơ bản sau:</i></p>	
<p>1. Giải thích nội dung đoạn thơ: Triết lý dân gian về sức mạnh niềm tin và sức sống bất diệt của con người Việt Nam.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Là sức mạnh tinh thần giúp con người có nghị lực vượt qua khó khăn thử thách để đạt được điều mình mơ ước. - Sức mạnh niềm tin trong đoạn trích là sức mạnh của tâm hồn lạc quan, tin vào những điều tốt đẹp, nhân ái vẫn luôn tồn tại trong cuộc đời. Sức mạnh đó đã giúp cho nhân dân ta chiến thắng tất cả những thiên tai, kẻ thù... để sống theo đạo lý tốt đẹp của dân tộc. 	2.0
<p>2. Đặc trưng của truyện Cổ tích:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Truyện cổ tích Việt Nam thường hướng đến những nhân vật mồ côi, bất hạnh " chịu những cay đắng dập vùi", sống trong hoàn cảnh ngặt nghèo, đau khổ " đất đai cỗi cằn" nhưng họ có những phẩm chất tốt đẹp, đáng được ngợi ca " 	2.0

<p>người sẽ nở hoa".</p> <ul style="list-style-type: none"> - Truyện Cổ tích là thể giới phân cực bỏ đôi: Giàu/ngèo; thống trị/bị trị; Địa chủ/ nông nô; Thiện/Ác; Tốt/ Xấu..... - Mỗi câu chuyện cổ tích thường kết thúc có hậu thể hiện niềm tin, đạo lí ở đời, lòng nhân đạo của nhân dân với triết lí nhân sinh " ở hiền gặp lành" hạnh phúc luôn hiện hữu trong đời sẽ đến với những người bất hạnh "biết bao hạnh phúc trên đời" 	
<p>3. <i>Bình luận, phân tích</i> (HS cần nhuần nhuyễn, linh hoạt vận dụng các thao tác)</p> <p>3.1. <i>Vì sao cần có sức mạnh niềm tin?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cuộc sống rất cần sức mạnh tinh thần trong đó có sức mạnh của niềm tin vì nó giúp cho con người vượt qua chông gai thử thách. - Nếu không có niềm tin vào tương lai và tin vào những điều tốt đẹp vẫn hằng tồn tại thì con người sẽ trở nên bi quan, chán nản không có nghị lực để vươn tới thành công. - Niềm tin vào những điều tốt đẹp giúp cho con người giữ vững lẽ sống thủy chung, nhân ái. Không có sức mạnh niềm tin con người có thể ngã theo cái xấu, cái ác. <p>3.2. <i>Biểu hiện của sức mạnh niềm tin:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Luôn lạc quan, yêu đời, không gục ngã trước khó khăn thử thách. - Kiên định với mục tiêu lý tưởng mình đã lựa chọn. - Sống tốt đẹp, nhân ái, yêu thương con người. <p>3.3. <i>Mở rộng:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sức mạnh niềm tin có vai trò vô cùng quan trọng trong cuộc sống nhưng niềm tin phải có cơ sở thực tiễn nếu không sẽ chỉ là ảo tưởng, hão huyền và khi niềm tin ấy đổ vỡ sẽ khiến con người rơi vào tuyệt vọng. - Không chỉ có niềm tin vào cuộc đời mà cần xây dựng niềm tin của mọi người với bản thân mình. - Phê phán những người sống bi quan, chán nản mất niềm tin vào mọi người và chính mình. 	3.0
<p>4. Chứng minh: Cần vận dụng linh hoạt sự hiểu biết phong phú về đặc trưng thể loại Cổ tích qua các tác phẩm: Tấm Cám, Thạch Sanh, Sọ Dừa, Hòn vọng phu, Chử Đồng Tử, Sự tích cây nêu ngày tết... để làm sáng tỏ ý thơ của Nguyễn Khoa Điềm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kết thúc có hậu. Chẳng hạn, trong thực tế, Tấm sẽ chết 	4.0

ngày từ lần đầu tiên về chặt cau để cúng cha, nhưng tác giả dân gian đã để Tấm tiếp tục tái sinh nhiều lần trong cuộc chiến đấu dai dẳng, bền bỉ giữa Thiện và Ác. Cuối cùng, Thiện đã thắng Ác.

- Vai trò của truyện cổ tích đối với người nghe, người đọc các thế hệ:

- Tạo niềm tin, lạc quan vào cuộc sống nhất là những người lao động nghèo và bất hạnh, nuôi dưỡng những ước mơ, hi vọng cho con người: Truyện cổ tích có khả năng giáo dục con người hình thành nhân cách đẹp, tâm hồn đẹp: "Ta lớn lên bằng niềm tin rất thật..."

- Truyện cổ tích còn có ý nghĩa và ảnh hưởng sâu sắc đến nền văn học viết của dân tộc. Nó tạo nguồn cảm hứng và là kho tư liệu quý giá cho sự sáng tạo của văn nghệ sĩ sau này.

Đánh giá: Nguyễn Khoa Điềm đã rất thấu hiểu về truyện cổ tích Việt Nam, giúp mọi thế hệ người Việt hiểu hơn về truyện cổ tích nước mình; đồng thời tạo niềm tin, ước vọng và tình yêu qua những trang cổ tích.

***** HẾT *****

Người ra đề và soạn đáp án: Bùi Đình Nhiễu

Người duyệt đề: Nguyễn Thị Hoàng Hải